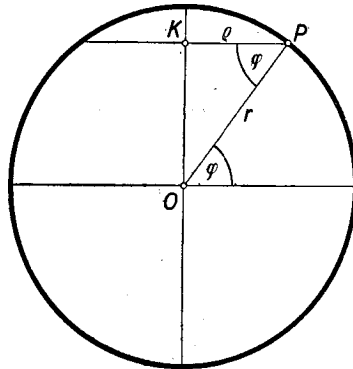

A Földet gömbnek tekintjük. Valamely P pont földrajzi szélességén értjük a ponthoz tartozó gömbsugárnak az egyenlítő síkjával bezárt szögét, melyet a pont délkörén is mérhetünk fokokban. (A délkör síkja a Föld tengelyén megy át, tehát az egyenlítő síkjára merőleges.)

A φ szélességű pontok a φ szélességi körön helyezkednek el, amelynek síkja az egyenlítő síkjával párhuzamos. A gömb O középpontja, a szélességi kör K középpontja és a szélességi kör tetszőleges P pontja az utóbbi délkörének síkjában (ld. az ábrát) derékszögű háromszöget alkot, amelynek $OP = r$ átfogója a gömb sugara, KP befogója a szélességi kör ϱ sugara, a P pontnál fekvő szöge φ .

Egy szélességi körön a hosszúsági fok a ϱ sugarú kör kerületének 360-ad része: $d = \frac{2\varrho\pi}{360}$. Mivel a φ szélességi kör sugara $\varrho = r \cos \varphi$, így 1 hosszúsági fok hossza e körön

$$d = \frac{2r\pi \cos \varphi}{360}. \quad \text{Innen} \quad \cos \varphi = \frac{360d}{2r\pi}.$$

Feladatunk szerint kiszámítandó a $d = 30$ km-hez tartozó φ . Behelyettesítve

$$\cos \varphi = \frac{360 \cdot 30}{2 \cdot 6377\pi} = \frac{5400}{6377\pi},$$

ahonnan

$$\lg \cos \varphi = \lg 5400 - (\lg 6377 + \lg \pi) = 9,4307 - 10,$$

és így

$$\varphi = 74^\circ 22'.$$

Ádám Antal (Bp. VIII., Széchenyi g. III. o. t.)